

## **Historia Komisji Ochrony Przyrody**

W 1959 roku Zarząd Oddziału powołał Komisję Krajoznawczą, Ochrony Zabytków i Przyrody. Jej przewodniczącym został Waclaw Sadowski, a członkami: dr Alfons Szyperski, Tadeusz Gretschel – znani na terenie Wałbrzycha autorzy artykułów i publikacji o dziejach i zabytkach Ziemi Wałbrzyskiej i miasta Wałbrzycha, Mieczysław Skórski, inicjator społecznego ruchu opieki nad Zabytkami, Irena Lesińska – doświadczony pedagog i opiekun szkolnego ruchu krajoznawczego i inni. Działania tej Komisji głównie skoncentrowały się na ochronie zabytków i działaniach krajoznawczych.

Dopiero Komisja Ochrony Przyrody powołana 29 maja 1962 r. z jej przewodniczącym dr Edmundem Jońcą i sekretarzem kol. Romualdą Królikowską (opiekowała się słynną „Błękitną Drożyną” ze Szczawna Zdroju) wykazała się dużą aktywnością. Już w 1963r. zorganizowano Tydzień Ochrony Przyrody pod hasłem: "OCHRONA PRZYRODY - OCHRONA CZŁOWIEKA" - organizowano wycieczki, wygłaszano prelekcje na temat ekologii i ochrony środowiska, a na zakończenie tygodnia zorganizowano Zlot Młodych Przyrodników w Książu (koło cisa Bolko). W imprezie uczestniczyło 300 młodych miłośników przyrody. W 1964r. powstaje, jako pierwsza na Dolnym Śląsku Grupa Strażników Przyrody (SOP). W tym też roku, staraniem jej członków przeprowadzono prace zabezpieczające zabytkową lipę na zamku Grodno w Zagórzu Śląskim (zakładanie plomb i opasek). Komisja w czasie swojej dalszej działalności inicjowała rozmaite akcje np. budowę domków lęgowych dla ptaków, dokarmianie zwierzyny w okresie zimy, czyszczenie i sprzątanie szlaków turystycznych. – współpracując z Ligą Ochrony Przyrody, czego przykładem były organizowane dla młodzieży szkolnej Zloty Młodych Przyrodników. Poprawnie układała się współpraca z Nadleśnictwami (akcje zadrzewiania).

Kolejnym przewodniczącym KTP została wybrana kol. mgr Halina Czechowska (na krótko, ponieważ praca zawodowa nie pozwalała jej na aktywną pracę w Komisji). Po niej Komisją kierowali: kol. Barbara Szczepanik, Wojciech Kowalski, ponownie dr E. Jońca, kol. Rudolf Doboszyński i kol. mgr Jan Pisarski, który współpracował choć z nielicznym, ale niesamowicie zaangażowanym aktywnym realizując bogaty program działalności w zakresie ochrony przyrody. Omawiano zadania w zakresie ochrony przyrody, środowiska i krajobrazu w regionie działania Oddziału. W czasie Rajdów Patrolowych organizowanych w każdym kwartale, często wspólnie ze Strażą Leśną, Strażnicy Ochrony Przyrody wraz z młodzieżą wałbrzyskich szkół ponadpodstawowych uczestniczyli w akcjach zalesiania terenów leśnych w okolicach Chełmca, Unistawia i Kuźnic Świdnickich. Pielęgnowano także szkółki leśne i porządkowano masowo odwiedzane w sezonie letnim tereny m. in. wokół jeziora Daisy, gdzie usuwano śmiecie pozostawione przez niekulturalnych turystów i ślady palenisk. Podczas rajdów patrolowych zwracano uwagę na respektowanie zakazów wjazdu samochodami do lasów, palenie ognisk w lasach poza wyznaczonymi terenami i na właściwe zachowanie się wycieczkowiczów w środowisku leśnym.

Dla młodzieży szkolnej organizowano prelekcje i pogadanki z pokazami przezroczystości roślin chronionych, drzew i plakatów, a także prelekcje w terenie, aby umożliwić młodzieży bezpośrednie zaznajamianie się z poszczególnymi rodzajami drzew i roślin.

Komisja współpracowała z Wydziałem Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody i Nadleśnictwa Wałbrzych przeprowadzała okresowe sprawdzanie stanu zinventaryzowanych pomników przyrody naszego regionu,

a także zgłaszała wnioski, odpowiednio udokumentowane, na uznanie wyszukanych obiektów za pomniki przyrody.

W kadencji 1989 r. - 1992 r. Oddziałowa Komisja Opieki nad Zabytkami i Ochrony Przyrody pod przewodnictwem Kol. Zdzisława Mikosia rozpoczęła jesienią prace zabezpieczające mury Zamku Cisy.

Zakończenie prac (wykonanie drewnianych mostków, ław, stołów turystycznych, ochrona roślinności) nastąpiło na wiosnę 1990 r.

Ówczesny Wojewoda Wałbrzyski powołał na członka Wojewódzkiej Komisji Ochrony Przyrody na kadencji 1994/96 - Sekretarza Oddziału Zofię Sikorę.

W 1999 r. wydano nowe legitymacje Opiekuna Przyrody, przydzielając każdemu wybrany obiekt przyrody ożywionej czy nieożywionej. Komisja należała do bardzo aktywnych ogniw naszego Towarzystwa.

Uprawnienia strażników ochrony przyrody uzyskało łącznie 86 osób. Wszyscy w czasie swoich czynności posiadali status funkcjonariuszy publicznych, jednak tylko kilkoro posiadało pełne uprawnienia łącznie z nakładaniem mandatu karnego.

Komisja Ochrony Przyrody liczyła w różnych okresach od 7 do 25 osób.

Po przemianach ustrojowych w 2000 r. nową ustawą o ochronie przyrody społeczna straż ochrony została zdelegalizowana, a jej członkowie stracili wszelkie uprawnienia w tym zakresie. Nie spowodowało to zaprzestania prac naszej komisji.

Kolejnymi Przewodniczącymi KOP byli kol. kol. Ryszard Łukasik, Jan Pisarski, Teresa Koguciuk, Tadeusz Koguciuk, Maria Pisarska, obecnie Urszula Stefanow.

Wieloletnim sekretarzem komisji była kol. Janina Krupa.

Na skutek zmian przepisów zadania "ochronne" komisji zostały utracone, a jej członkowie, nie posiadając uprawnień strażników stali się jedynie miłośnikami przyrody. W okresie całej działalności KOP zorganizowane zostały 3 kursy społecznych opiekunów przyrody PTTK.

2008 r. był w Towarzystwie ogłoszony Rokiem Przyrody w PTTK z okazji 100-lecia od powołania w 1908 roku Komisji Ochrony Osobliwości Przyrody w Polskim Towarzystwie Krajoznawczym.

Dla uczczenia tej ważnej rocznicy na wniosek kol. Ireneusza Leczykiewicza Komisja była organizatorem Ogólnopolskiego Konkursu „Przyroda Polska 2008”, pokłosiem którego była wystawa pokonkursowa w Bibliotece Pod Atlantami. Na konkurs wpłynęło 319 prac oraz 29 zestawów wielo-zdjęciowych 95 autorów. Autorzy najlepszych prac otrzymali nagrody rzeczowe i dyplomy.